

N°4 DECEMBER 2020

patos

elle

ETT MAGASIN
OM SMÅTT & STORT
I TROLLHÄTTAN

5 ÅRSJUBILEUM
2020

PRISAD
SHOP REDO
FÖR JULEN

s.28

STRIDS- BERGARNA

Förgyller Trollhättans nya stadsdel
med industriepokens historia.

Svenska kyrkan
TROLLHÄTTAN

4

Trygg med sin musik
Nirvana öppnade dörren för blyge Kristoffer Hedberg

18

Vintergrönt på graven
Knutet granris skapar vacker plattform

8

God jul med second hand
Ellen och Ellen fixade alla familjeklappar för 500 kronor

20

Hon lyssnar och uppmuntrar
Mötet med människor driver Götalundens nya chef

12

Farmor, vänner eller mamma?
Denna gången handlar Patos frågan om vem du ringer i jul

24

Historien klingar kvar
Kjell och Stig influerar nya Värvik med Stridsbergseran

14

Låt mig får tända ett ljus
Från julottestake till advent med anor från Tyskland

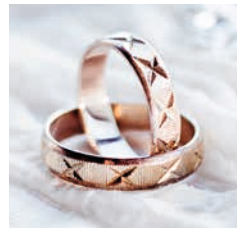
28

En rättvis utmärkelse
Kyrkans Fair Trade Shop del av nationellt pris

16

Julkryss och pyssel
Koppla av med kryss och knåp för stora och små

30

Gift dig på nyårskon
Succén med drop-in-bröllop är tillbaka på årets sista dag

ATT ÖNSKA GÖR GOTT.

I KULTSERIEN SPANARNA på Hill Street från 80-talet inleddes varje avsnitt med en dragning av polischefen som gick igenom hur arbetet skulle fördelas. Precis innan alla reste sig sa han alltid "Let's be careful out there". Fastän de hade både uniform, polisbil och den klassiska påsen med nybakade munkar nära tillhands visste chefen hur tufft arbetet var. "Var rädda om er när ni är där ute". Även om det var en påhittad historia, i en annan tid och en annan del av världen, beskriver serien klockrent hur vi har det just nu.

TILLVARON GUNGAR. LIVET är tufft, för en del på gränsen eller sorgligt nog redan förbi den. Vi försöker förstå något som egentligen är omöjligt att begripa. Vi anpassar oss och tänker om, hela tiden, till bristningsgränsen. Vi har upplevt både påsk, midsommar och semester där vi ofta säger "trevlig" eller "glad" före. Vi har startat ett helt nytt läsår, firat omständliga konfirmationshögtider och tänt ljus i allhelgonatid. Trots allt som blivit inställt har vi ändå gjort mycket, fast annorlunda. När det precis verkade som att smittan klingat av började staplar och kurvor igen peka uppåt. Särskilt i svåra och tuffa omständigheter är det omänskligt att klara allting själv. Vi är inga maskiner som man kan sätta på timer eller där det bara är att knappa in ett valfritt program. Hur gör vi när det bara är för mycket? Hur uthärdar vi?

DET FINNS ETT moment som uttalas i slutet av varje gudstjänst. Orden går rakt in i hjärtat, för de är goda. Inte trevliga, inte glada. Men goda. De gör gott. De talar om en Gud som är här, mitt i storm och kaos. Som gör gott, som välsignar och helar min splittrade tillvaro. En frid med energi och förmåga att ta ner pulsen. En Gud som välsignar och bevarar dig, som låter sitt ansikte lysa över dig och visar dig nåd, som vänder sitt ansikte till dig och ger dig sin frid.

ATT I ÅR därför önska varandra god jul, gott nytt år, är så viktigt och inverkar på våra liv mycket mer än vi tror. Hur sedan själva jul- och nyårsfirandet blir, det är som allt annat just nu svårt att veta. Men en sak är jag säker på: en riktigt schysst TV-serie gör gott och muntrar upp i både slott och koja.

ELISABET ÖMAN
Kyrkoherde
Trollhättans pastorat

”
VI GJORDE
RIKTIGT DÅLIG
MUSIK

För Kristoffer och resten av medlemmarna i bandet Easy October blev senaste skivsläppet inte riktigt som vanligt. Releasespelningarna så väl som en Tysklandsturné fick ställas in. – Visst har vi fått positiv feedback av folk som har lyssnat, men det är ändå inte samma sak som att få spela för en publik.

EN BLYGSAM STJÄRNA

Sångare, låtskrivare, arrangör, fotograf – epiteten är många. Trots att han numer huserar i Göteborg består kärleken till Trollhättan.

– Jag har aldrig känt att jag måste härifrån, säger Kristoffer Hedberg, kreativ coach på N3 och sångare i bandet Easy October.

TEXT: ERIKA ALMOVIST FOTO: SHAI F SULAIHI

PINGSTKYRKAN, RESTAURANG AKROPOLIS, Pinchoshuset, Saga-teatern, Folkets hus och Hamnmagasinet. Vi hinner knappt gå hundra meter genom centrala Trollhättan innan Kristoffer har pekat ut mängder av ställen där han har spelat. Det blir lätt så när man har varit verksam musiker under många år. Därför kan man också tro att han känner de flesta i stan och ska heja till höger och vänster, men så är inte fallet.

– Det är nog inte så många som känner igen mig. Jag har ett generiskt utseende, jag blir aldrig igenkänd. Men jag är inte heller en person som alltid tar plats. Jag är nog lite blyg, men att stå på scenen med mina låtar är inget problem.

DET HAR GÅTT 14 år sedan Kristoffer släppte sin första skiva. Sedan dess har han hunnit få ur

Namn: Kristoffer Hedberg
Född: 1985 i Mölndal. Flyttade till Trollhättan när han var 1 år.
Bor: Lägenhet i Annedal, Göteborg med fästmö Susanne. Fritidshus i Dalsland.
Aktuell med: Easy Octobers senaste album, Nowhere but here vol.3 Klagstorp

sig tio album; tre som soloartist och sju med bandet Easy October. Det har även resulterat i otaliga spelningar och turnéer. Kristoffer menar själv att hans musikintresse väcktes relativt sent i livet. Det var Nirvana som i tonåren öppnade dörren. Med sina melodiosa slingor och starka texttrader gav det amerikanska bandet Kristoffer en känsla av att han borde spela

gitarr och skriva låtar.

– Jag startade mitt första band i gymnasiet tillsammans med min bästa polare Stefan Nordlander, som nu är präst i Sjuntorp/Upphärad. Vi gjorde riktigt dålig musik, någon sorts brötig punk med distade gitarer. Men sen utvecklades det faktiskt till lite mer sån musik jag spelar idag, akustisk-baserad americana med lite rock- och popinfluenser.

TROTS KVALITETEN PÅ musiken visade sig samarbetet bli lönande. Stefans pappa Leif var kyrkoherde och Stefan fixade extrajobb med att kompa Hans-Olof "Tjolle" Svenssons ungdomskör. Via Leif fick de dessutom sommarjobb i Läckö slottskyrka utanför Lidköping, där de spelade och sjöng under musikandakterna.

– Det i sin tur ledde till att jag började jobba genom Studieförbundet med att

göra spelningar på grupp- och äldreboenden. Jag tror att jag har gjort 1300 spelningar på olika boenden i Trollhättan och Vänersborg med omnejd. Det har gett mig otroligt mycket. Förutom sångräning har jag fått möta alla typer av publik. Jag har ju aldrig trubadurat eller spelat på krogar utan jag har verkligen lärt mig genom de spelningarna, berättar Kristoffer.

I MITTEN AV 00-talet gjorde han en musiksatsning som soloartist influerad av artister som Lars Winnerbäck och Peter LeMarc, vispop på svenska där texterna står i fokus. De största framgångarna har han dock rönt med bandet Easy October, ett musikprojekt som vid starten hade en namnkunnig ensemble: Andreas Kleerup, Nikke Ström och Kristofer Åström, och bland annat nominerats till Manifestgalans pris och GAFFA-priset. Bandmedlemmarna har skiftat genom åren men Kristoffer har bestått. Det är även han som står för låtskapandet.

– Jag är nog ganska effektiv när jag skriver låtar. Jag har ett visst hantverk som gör att jag färdigställer dem istället för att ha massa embryon till låtar liggandes.

I SLUTET AV augusti släppte Easy October sitt senaste album, *Nowhere but here vol.3* Klagstorp. Precis som namnet antyder är den tredje skivan i

”

JAG HAR ALDRIG KÄNT ATT JAG MÅSTE HÄRIFRÅN

en serie där bandet åker iväg till annan ort för att spela in under begränsad tid. Den första skivan spelades in på en liten ö i Yttre Hebriderna utanför Skottlands kust. Den andra på Lower east side i New York. För det här tredje och senaste albumet i serien behövde de inte åka riktigt lika långt. Varför det blev just skånska Klagstorp beror på att Kristoffer råkade stöta på den legendariska producenten och multiinstrumentalisten Bebe

Riesenfors utanför konsthallen på Innovatum en dag.

– Vi började prata om att göra något ihop och han bjöd ner oss till sin skånelånga i Klagstorp för att spela in skivan. Bebe är en fantastisk musikanter som har jobbat med storheter som Tom Waits och Elvis Costello, så det var otroligt roligt att få samarbeta med honom.

MEN KRISTOFFER ÄR inte bara låtskrivare och sångare, han har även flera års erfarenhet som arrangör. Det längsta och mest framgångsrika projektet kan tillskrivas hans mamma.

– Jag fick en Bob Dylan-biografi av henne en sommar i ungdomen. Dylan startade sin karriär med att spela på öppna scener i Minneapolis. Ofta var det caféer som inte tog inträde. Istället fick folk lägga pengar i en hatt som skickades runt, berättar Kristoffer.

KULTUROMRÅDET I MINNEAPOLIS där Bob Dylan fick sin start kallas Dinkytown och Kristoffer lånade både namnet och idén med intima spelningar till

Under många år drev Kristoffer Dinkytown – akustiska spelningar på caféer i Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla, Kungälv, Lidköping och Göteborg. Konceptet gav utrymme för både etablerade och lokala musiker att hålla intima spelningar för en mindre publik.

det musikinitiativ som han drev från 2009 till 2017.

– Idén var att skapa en naturlig scen för solomusiker eller duos där de kunde spela i enklare former utan ljudanläggning. Sådana scener saknas ofta i städer av Trollhättans storlek. Genom att förlägga spelningarna till caféer och slopa inträdesavgift tillgängliggör man musiken, förklarar Kristoffer.

EFTER EN LYCKAD start i Trollhättan växte Dinkytown. Kristoffer tog konceptet vidare till Vänersborg, Uddevalla, Kungälv, Lidköping, Alingsås och Göteborg.

– Jag gillar idén med enkla kärnfulla koncept som är enkla att bygga vidare på. Som arrangör av de här intima spelningarna fick jag uppleva artisten och publiken vara i sitt esse, det var fantastiskt.

ÅTTA ÅR OCH över 300 spelningar hann Kristoffer och Dinkytown med innan det blev dags att lägga projektet på is. Dels blev det slitigt med farandet och flängandet över regionen, dessutom hade han under de sista

åren jobbat parallellt på N3, där han nu varit i tio år.

– Som kreativ coach på N3 hjälper jag unga med deras kulturskapande. Jag peppar och coachar ungdomar kring deras idéer. Vi har hjälpt till att arrangera allt från spelningar och utställningar till workshops med producenter och spökrundor.

SEDAN ETT PAR månader tillbaka är han även en dag i veckan på Kronans kulturhus.

– Det känns väldigt givande men samtidigt utmanande. Det är en annan verklighet på många plan och det har faktiskt fungerat lite som en nyckel i min egen roll. Jag har fått en ny syn på verksamheter, på mig själv och mina förmågor.

N3 ÄR MED sina 5000 kvadratmeter kulturskola, replokaler, studios och scener en stor kultursatsning för en stad i Trollhättans storlek. Kristoffer menar att Trollhättan länge har legat i framkant när det gäller kulturen.

– Jämfört med andra städer i samma storlek står sig Troll-

hättan väldigt bra i och med de satsningar som görs. När man mäter kulturpengar per invånare ligger vi högt bland kommunerna i Sverige, och jag som är upp vuxen och startade min egen musikaliska karriär här har ju förstahandserfarenhet av det. Jag har aldrig känt att jag måste härfifrån. Alla mina idéer har jag kunnat förverkliga här på plats.

PÅ FRÅGAN OM hur drömscenariot ser ut framåt visar Kristoffer återigen prov på sin rationella sida. Trots framgångarna med Easy October är det inte rockstjärnelivet han drömmer om.

– Det kanske låter tråkigt men jag vill ha ett arbete där jag känner att jag både kan utvecklas själv och samtidigt utveckla verksamheten. Förr i tiden kunde jag ha önskingar om att kunna livnära mig på musiken och mitt konstnärskap, men jag ser ett stort värde och självförverkligande i att kunna påverka kulturlivet i en stad och erbjuda invånarna nycklar och verktyg som hjälper dem att uttrycka sig själva kreativt. ♥

Vi fick en idé om att ordna en hållbarhetsduell som går ut på att handla julklappar till hela familjen för max 500 kronor på second hand, istället för att köpa nytt. När vi dessutom hittade två duellanter som heter Ellen båda två, så var saken klar.

Så låt Patos presentera:

ELLEN OCH ELLEN I JULKLAPPSDUELLEN

TEXT: ERIK TORSTENSSON FOTO: SHAI F SULAIHI

NU KANSKE DET i och för sig inte är en tävling på det sättet, men Ellen Andersson och Ellen Fridh tvekade i alla fall inte att anta utmaningen och glömma alla nyinköp inför klappandet, utan tänka 100 procent hållbart och bara slå in begagnat.

– Jag gillar att köpa second hand och när jag bodde i Chicago så fanns det väldigt mycket att välja bland, berättar Ellen Andersson, som nu vikarierar som musikpedagog för barn och ungdomar i Lextorps församling.

CORONAPANDEMIN GJORDE ATT hon flyttade hem efter tre års studier vid Northpark University.

– Jag hade annars ett jobb på gång i en församling där, men så kom coronan. Och jag trivs väldigt bra hemma i Trollhättan. När jag kom hem hörde jag av mig till Lextorps församling där jag konfirmerats och också sjungit i kyrkan mycket. Då fanns det här föräldravikariatet ledigt, berättar hon medan vi rullar mot en av Trollhättans flera second hand-butiker.

ELLEN ANDERSSON BÖRjade spela dragospel redan som nioåring och behärskar även gitarr.

– Men sången är nog ändå mitt huvudinstrument. Fast jag funderar på att skaffa ett trumset också. Det får nog bli ett digitalt eftersom jag ska flytta in i lägenhet i Trollhättan efter jul. Och jag vill ju inte börja nästa år med att störa mina nya grannar.

UNDER ÅREN I USA har Ellen Andersson insett att julen börjar tidigare där än här hemma.

– Det är julmusik i affärerna redan i september. Det känns lite onödigt tidigt, även om julen är en favorithögtid, säger Ellen

Andersson och får medhåll av sin second hand-duellant Ellen Fridh.

HON JOBBAR OCKSÅ med barn och ungdomar inom Trollhättans pastorat och duon träffas i samband med måndagsklubben i Götalundens kyrka. Ellen Fridh är Ung resurs i pastoratet i ett år.

– Jag började i augusti och trivs väldigt bra. Ung resurs är ett sätt att prova på hur det är att jobba inom Svenska kyrkan. Kyrkan står för boendet och studiebidrag. Det är som en läringsplats, berättar Ellen Fridh, som är från Alingsås.

I SOMRAS TOG hon studenten efter tre års studier i Göteborg på det samhällsvetenskapliga programmet. Nyfikenheten på att jobba inom kyrkan kommer delvis av att hennes mamma Maria är präst i Lundby församling i Göteborg.

– Dessutom har jag flera kompisar som är aktiva i kyrkan.

NÄR DET GÄLLER julklappar konstaterar Ellen och Ellen att det lätt blir att man köper mer än man först tänkt.

– Det blir lätt så, för det är ju väldigt roligt att ge bort, konstaterar Ellen Andersson.

ELLEN FRIDH ÄR inte än lika rutinerad second hand-köpare som sin kollega.

– Men jag vill bli bättre på det, så Julklappsduellen har både inspirerat mig och lärt mig mycket.

JULEN SKA HON fira med sin mamma, pappa, lillebror, farmor och farfar hemma i Alingsås.

– Det ska bli spännande att se vad de säger om mina begagnade julklappar. Jag tycker att jag lyckades väldigt bra, även om jag hade lite ont om tid. Och det finns ju så otroligt mycket man kan köpa begagnat som är jättefint och otroligt billigt.

ELLEN ANDERSSON, som dagen till ära bär både skor och skjorta köpt på second hand, kan bara hålla med. Även hon ser fram lite extra emot paketöppningen på julaftonen med sin mamma, pappa, syster, bror och farmor.

– Vi vet ju att exempelvis produktionen av kläder belastar miljön väldigt hårt eftersom det går åt mycket energi, vatten och kemikalier. Och dessutom slängs otroligt mycket kläder i soporna istället för att återvinnas. Så kläder är ett bra första steg in i begagnat-världen, tipsar hon.

Namn: Ellen Andersson

Född: I Trollhättan

Ålder: 21 år

Gör: Vikarierar som musikpedagog i Lextorps och Götalundens kyrka och leder både bebis- och barngrupper inom rytmik och musik.

Julen för mig: Det är utan tvekan årets höjdpunkt. Just att få samlas med familjen.

Julklappshets: Jag säger varje år att jag ska hålla igen, och så har jag en plan. Men det är ju så himla roligt att ge bort paket så det brukar bli lite onödigt många ändå.

Nytt eller begagnat: Jag köper mycket kläder och böcker på second hand. Jag har pluggat musik i Chicago i tre år och där finns det väldigt mycket second hand-butiker.

Namn: Ellen Fridh

Född: I Alingsås

Ålder: 19 år

Gör: Ung resurs i Trollhättans pastorat.

Julen för mig: Den är fin. Just att få samlas med familjen.

Julklappshets: Vi brukar alltid säga hemma att vi ska hålla igen på julklappar, men det brukar bli en del ändå. Jag och min lillebror har alltid fått en hel del, men nu när vi blir äldre börjar det jämna ut sig lite.

Nytt eller begagnat: Jag är dålig på second hand, men vill bli bättre. Jag vet ju att exempelvis klädtillverkning är en väldigt belastning på miljön. Så hjärtat säger mer second hand.

ELLEN & ELLEN JULKLAPPSDUELLEN

Second hand till hela familjen för max 500 kr

ELLEN ANDERSSON

TOTALSUMMA: 441 KR

FARMOR MARGOT

SNÖBOLLS-
LYKTOR

70 KR
35 KR/ST

– Först var jag osäker, men jag bestämde mig till slut för att gå till glas- och porslinsavdelningen där hittade jag de klassiska snöbollslyktorna från Kosta Boda. Det är helt otroligt att man kan hitta så fina saker så billigt, om man bara tittar tillräckligt noga.

STOREBROR ALBIN

BÖCKER

– Till brorsan hittade jag den perfekta julklappen på en gång. Vi båda tycker om att läsa, och när jag såg dessa böcker så var det en självklarhet att jag skulle köpa dem, oavsett priset. Detta blev den dyraste julklappen, men det blev tre klassiker från 1968. Så fina!

115 KR
CA 38 KR/ST

50 KR
25 KR/ST

MAMMA ÅSA

LJUSSTAKE &
BÖCKER OM
TROLLHÄTTAN

– Det blev en jättefin och jättetung ljusstake, som jag tror är gjord i gjutjärn. Mamma är väldigt påhittig och inreder mycket, så jag tror att hon kommer hitta någon fin mosa och fina stenar att lägga i mitten. Dessutom fick man med fyra röda ljus som jag la i varmt vatten, kavlade ut och snurrade. De blev jättefina! Och så får hon två jättefina böcker om Trollhättans historia. Hon är svag för gamla böcker med fina ryggar. Som gjorda för "publioteket".

45 KR

30 KR
15 KR/ST

PAPPA PER

RUTIG FLANELL-
SKJORTA & WHISKEYGLAS

59 KR

– Pappa var svårast, men jag valde skjortan som jag tror han kan trivas i. Och eftersom pappa är whiskeyfantast så blev det två glas, som jag tyckte var enkla och fina. I huset har ett av sovrummen gjorts om till "publiotek", som är en kombinerad pub och bibliotek. Där passar glaset perfekt!

49 KR

PAPPA PATRIK

LJUSSTAKE

– Pappa är väldigt förtjust i att tända ljus på vinterhalvåret. Och dessutom påminner den här ljusstaken om ett par glas som han fått efter sin farmor och farfar. Så jag tänkte att det kunde vara fint att kombinera.

50 KR
25 KR/ST

LILLEBROR SIMON

KOKBÖCKER

– Brorsan gillar att laga mat och utbildar sig till kock. Han har en carbonara som han gärna bjuder på, så här får han en kokbok med lite nya pastasåser att variera med och bjuda sin syster på. Den andra kokboken innehåller bland annat ett recept på gås, som skulle passa perfekt när han vill bjuda familjen på söndagsmiddag.

MORMOR & MORFAR KERSTIN & BENGT

GLASVAS

– Precis som mamma älskar mormor och morfar blommor, så därför blev det den här fina tulpanvasen. För man kan väl aldrig ha för många vaser?

49 KR

89 KR

MAMMA MARIA

GLASVAS

– Mamma tycker om att ha mycket blommor och den här vasen tror jag kan bli väldigt söt att ha på en skänk. Dessutom matchar den porslins som vi redan har. Egentligen är det en liten oljelampa, men den funkar ju lika bra som vas.

149 KR

FARMOR & FARFAR INGER & LARS

PRYDNADSFIGUR

– Farmor och farfar har en prydnadsfisk som är väldigt fin, så det är på tiden att den får en kompis. Det är lite oklart vad denna föreställer. Det kan vara en söt liten gris, eller kanske en delfin?

MÖBLER STÄNGT
TILLS VIDARE
PÅ GRUND AV
PERSONALBRIST

OBS! REGLER BUTIKEN

Max 15 kunder i butiken.

Max 15 minuter i butiken.

Håll avstånd (minst 2 meter)

Möbler baksida

11

ELLEN FRIDH

TOTALSUMMA: 386 KR

elle

EN SIGNAL FYLLD AV OMTANKE

Vännerna i Kanada, kära mamma på äldreboendet i Grästorp eller en vän som är ensam. Ett samtal kan betyda så mycket. Om du bara fick ringa enda ett samtal på självaste julafton, vem skulle du ringa då?

TEXT OCH PORTRÄTTFOTO: ULF SUNDBERG

MONICA ANDERSSON

– Jag ringer och önskar God jul till en vän som är ensam och inte bor i Trollhättan. Det gör jag eftersom jag själv har många omkring mig och för att jag bryr mig om andra.

ARNE BOSTRÖM

– Då ringer jag till mina döttrar och min fästmö, om jag inte firar jul med henne, och önskar God jul och God fortsättning. Det blir telefon som får användas i coronatider.

OLLE LUNDVALL

– Då ringer jag till min farmor, för henne har jag inte fått träffa på länge på grund av besöksförbudet, som nu är upphävt. Henne vill jag önska en God jul och höra hur julen är för henne.

GABRIEL STÅLGRÉN

– Ja, det är klart att jag skulle ringa min gammelmormor som bor på ett äldreboende. Sedan hoppas jag att man ska kunna få besöka henne också.

MARIA CARLSTEDT

– Jag skulle ringa min 91-åriga faster i Västerås som kommer att fira en jul ensam i år. Hon vågar inte ta tåget till oss i Falköping, som hon har gjort de senaste 25 åren.

DANIEL ANDGREN

– Jag vill ringa Rädda Barnen för att de kämpar och stöder barn i svåra situationer. Jag vill önska God jul till dem och hoppas att de ska få fira en värdig jul.

MARIA KARLSSON

– Jag skulle ringa till min pappa och önska honom God jul. Men jag hoppas att han istället kommer hem till mig för att fira jul.

DAN SVENSSON

– Jag skulle ringa till min gamla mamma som bor på ett äldreboende i Grästorps och fråga hur hon har det. Men nu hoppas jag att jag får träffa henne i jul eftersom det inte är besöksförbud längre.

KRISTINA KOSONEN ASKOLIN

– Jag skulle ringa till mina vänner i Kanada (en och samma familj) och önska dem God jul och Guds rika välsignelse. Jag skulle fråga hur det går med förberedelserna inför morgondagen, eftersom de firar den 25 december, på juldagen.

DYRT & HELIGT

ADVENTS-STJÄRNA OCH JULELJUS

EN HISTORISK RESA I LJUS

Under december lyser hundratusentals adventsstjärnor och ljusstakar upp vintermörkret i Sverige. Det är dock en tradition vi är ganska ensamma om i världen, så var kommer den ifrån? Prästen Tina Haettner Blomquist har svaret.

Efter många år i Jerusalem återvände trollhätteprästen Tina Haettner Blomquist till Sverige. Hon prästvigdes 2018 och är idag också arbetslagschef i pastoratets område Trollhättan Östra.

L iksom många av våra jultraditioner kommer både adventsljusen och adventsstjärnan från Tyskland och nådde bred popularitet bland oss svenskar i början av 1900-talet. Den första kända adventsljusstaken i Sverige var dock ingen stake utan en gran i Ersta kyrka i Stockholm någon gång på 1870-talet. I den tände man sju nya ljus för varje söndag i advent som symbol för veckans sju dagar.

DE ADVENTSSTJÄRNOR SOM vi hänger i fönstren symboliserar betlehemsstjärnan och om man ska vara trogen bibeln så hör den inte hemma i adventstider, utan till Trettondedag jul. Det var då de tre vise männen leddes till stallet av den starkt lysande stjärnan.

I en arkeologisk utgrävning av en synagoga i staden Magdala vid Gennesarets sjö, hittades 2009 en sten med en utthuggen bild av den sjuarmade ljusstaken.

DEN ELEKTRISKA, SJUARMADA ljusstaken kallades från början julottestake och skulle lysa upp i fönstren för besökare till julottan. Den uppfanns av svensken Oscar Andersson som jobbade på Philips i Göteborg. Han fick idén att använda gamla, returnerade julgransbelysningar för att konstruera en elektrisk ljusstake som kunde stå i oövakade fönster utan att riskera brand. Philips ledning var skeptisk till att börja producera staken, de trodde inte att någon skulle vilja ersätta de traditionella, levande ljusen, men de första 6000 exemplaren sålde snabbt slut och idag lyser de elektriska ljusstakarna i en majoritet av svenskarnas fönster under december.

DEN SJUARMADA LJUSSTAKEN är en vanlig symbol inom judendomen och kallas för "menora", som på hebreiska betyder "lampa". Egentligen delar den sig i sex

När romarna förstörde templet år 70 fördes menoran till Rom, där man idag kan se den avbildad på Titusbågen.

grenar, då den sjunde och mittersta tillhör själva stammen. En sådan ljusstake i renaste guld stod i templet i Jerusalem och brann från morgon till kväll som Guds egen lampa – en symbol för Guds närvaro i den brinnande törnbusken, och för skapelsens sju dagar. När romarna förstörde templet år 70 fördes menoran till Rom, där man idag kan se den avbildad på Titusbågen.

INNAN DESS, NÄR TEMPLET renades och återinvigdes år 164 f. Kr. efter att ha skändats av grekerna, och man igen tände lampan, så räckte den lilla olivolja som man fann inte bara en dag utan till åtta dagar. Tack vare detta mirakel hann man framställa ny olja och på så vis hålla lågan brinnande. Till minne av tempelinvigningen firas den judiska ljusfesten Chanukka, då man under åtta dagar i november eller december (beroende på när nymånen

inträffar) tänder en åttaarmad ljusstake med hjälp av ett extra, nionde ljus. En sådan variant av ljusstake kalls för chanukkia.

I EN ARKEOLOGISK utgrävning av en synagoga i staden Magdala vid Gennesarets sjö, hittades 2009 en sten med en uthuggen bild av den sjuarmade ljusstaken. Synagogan kan dateras till tiden före år 70, alltså då templet fortfarande stod i Jerusalem, och bilden kan ha gjorts av någon som faktiskt hade sett ljusstaken i templet.

En del kristna kyrkor, så som den ortodoxa, använder sig av sjuarmade ljusstakar, men de saknas i judiska synagogor eftersom menoran anses vara avsedd för templet. I synagogor idag finns istället en evig låga som påminner om att Gud är närvarande.

Den sjuarmade ljusstaken är en vanlig symbol inom judendomen och kallas för "menora", som på hebreiska betyder "lampa".

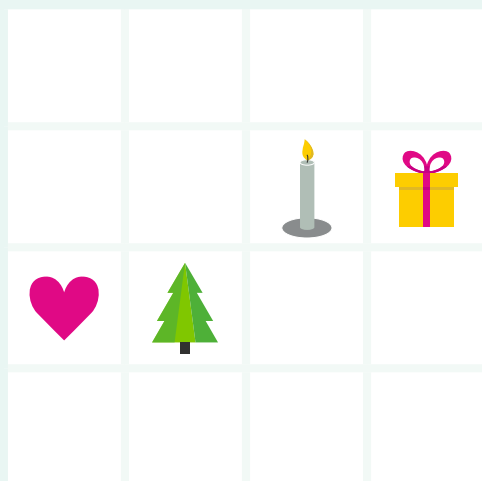

BARN-SUDOKU

För dig upp till 13 år!

Utmana hjärnan och lös vårt sudoku så har du chans att vinna biobiljetter till dig och en kompis.

VARJE SYMBOL SKA FINNAS EN GÅNG PER LODRÄT OCH VÅGRÄT RAD

RITA I SYMBOLERNA OCH FOTOGRAFERA DIN LÖSNING. MEJLA BILDEN TILL OSS TILLSAMMANS MED DITT NAMN OCH DIN ADRESS SENAST **15 JANUARI**.

ANGE "BARN-SUDOKU" I ÄMNESRADEN.

Alla inskickade bidrag deltar i utlotningen

av 1 st Kulturkort från Folkets Hus Kulturhuset Trollhättan laddat med 2 st biobiljetter.

Vi lottar också ut 5 st presentkort á 100 kr från Trollhättan Fair Trade Shop.

Vinnare från Patos nr 3

Höstkrysset

200 kr Fair Trade Shop: Patricia Swindley
Rättvisemärkt kaffe, Fair Trade Shop, värde 100 kr: Eva Klevedal, Berit Olofsson, Berit Johansson, Eivor Bengtsson

Active quiz

2 st biobiljetter: Gustav Harryson
100 kr Fair Trade Shop: Amanda Ottosson, Niklas Harryson, Vilma Hagberg Utgren, Daniel Harrysson

Samtliga vinnare har meddelats och gratulerats.

JUL-KRYSS

Kryssa rätt och vinn ett presentkort på 200 kr hos Fair Trade Shop i Trollhättan.

Lös krysset, fyll i nyckelbokstäverna som bildar ett ord i raden under korsordet och skicka in det till oss. **Bland de rätta svaren drar vi en vinnare** av ett presentkort värt 200 kr och fyra vinnare av Rättvisemärkt kaffe värt 100 kr från Fair Trade Shop.

15 JANUARI
VILL VI HA DINA LÖSNINGAR

Skicka via mail:

patos@svenskakyrkan.se

Skicka med post:

Svenska kyrkan, Patoskrysset

Box 161

461 24 Trollhättan

Märk kuvert/vykort med

"Patoskrysset"

Lämna in ditt svar i receptionen

Kyrkans Hus, Drottninggatan 42:

För att du ska vara med i dragningen behöver din lösning ha inkommit till oss senast 15 januari.

							Korsords- konstruktör: Lars-Göran Ståhl ©	LED ELLER MAN	FÖRTRÖS- TAR ELLER HAR FÖR SIG	OSALIGA	SABLAR ELLER LÖFTE	HÄNDA SKIVA	↓
							BUS ELLER LINJE	4					
							ANTOG ELLER LITADE PÅ						
											EN AV TOLV	HUVUD- STAD	NATRIUM
							BLOMMA						
							DEN ODLAS FÖR ATT SKÖRDAS	BAND ELLER FÖRDRÖJDA					
							DÅR FÅR MAN FÖDA	GUDSTÄNSORDNING					
							GULGRA ELLER PANK					8	RÄCKER
							FLYGER OMKRING				VARU- MÄRKNING FOTBOLLS- STJÄRNAN		
							LgS	HALA ELLER STICKA	SÄGER ELLER SPELAR PÅ KANterna	STOR FISK	STEN ELLER TUKTAT	DREVS PÅ	KEMISKT TECKEN FÖR JOD
EN SLAGS PATRONER													
POLERADE													
↔						MER ILLA ROTEN UR NIO					SLÅ TILL ELLER TVÅR- BROMSA	DRYCK ELLER KOMMUN	
DE ÄR STORA FARTYGG			1										
SOVER INTE LÄNGRE	VÄLJER BORT						LÄRAR- HÖGSKOLA SYREN- VÄXT			VINDSTÖT BLI MINDRE			
VÅRD AV SJUKT BARN	↓			TÅTORT I VÄRMLAND OSTADIGA OCH REVA			2		KALL DRYCK KÄNNER PÅ SIG		6		
↔						9 ED OCH TA TILL SIG PALLAT						STAT I USA	
VIST- HUSBOD		ROCKBAND & MASSA I VAS						PROFET				PUTS	
KOL		SKINN OCH VILOPLATS						GETT UPP- HOV TILL & ÄMNE FÖR 95 TESER					
I SIKTE ELLER SÅD					MEDITA- TION MED MANTRA			TÄGA					
ÄR PIPPI													
↔					HONA MED KLOR							7	
GICK IHOP MED BROWN BOVERI		5			TA ELLER VIRA				SÅNGARE OCH KON- TANTER				

NYCKELORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

elle

EN GRÖN VINTER PÅ HÅJUM

Grankransar och älghorn. Håjums begravningsplats behåller sin grönska även efter vinterns ankomst.

TEXT: ERIKA ALMQVIST FOTO: SHAI F SULAIHI

ANNELI KJELLBERG OCH Claes Olausson är kyrkogårdsarbetare. Trots att hösten inte är den mest prunkande årstiden har de fullt upp med att sköta gravrabatter när Patos besöker dem en oktoberdag.

– Många överlåter gravskötseln till oss på kyrkogårdsförvaltningen och då finns det flera olika alternativ att välja mellan. Dels traditionell gravskötsel i form av det lilla och stora paketet, dels klimatsmart plantering med växter som återkommer under flera år vilket är mer miljövänligt, förklarar Anneli.

INFÖR ALLHELGONA ÄR Anneli och Claes i full gång med att göra höst- och vinterfint. På vissa gravar dekorerar de med granris och en krans med ädelgranris, kottar och eterneller.

– I klimatsmart gravskötsel samt lilla och stora paketet ingår pyntning med granris, men kransen är ett tillval man kan göra, berättar Claes.

Anneli delar upp vissa granrisruskor i mindre kvistar och sticker metodiskt in dem i varandra för att bilda en tät matta.

– Det gäller att gömma de grova ändarna från att sticka fram så vi flätar ihop det till något vi kallar rosett eller älghorn, och på den placerar vi kransen, förklarar hon.

FÖR CLAES SOM är säsongsarbetare är det här bland det sista han gör på Håjums begravningsplats innan vårens ankomst. Då är det dags att städa bort vintern och plantera nytt.

– Det här är bland de roligaste arbetssysslorna. Det blir väldigt fint när granriset och kransen kommer på plats, säger han.

Allt fler väljer bort gravskick med rabatter. Därför har det blivit mer populärt med dekorerade gravljus, berättar floristen Pernilla Windahl.

ALLHELGONA ÄR KYRKOÅRDENS stora högtid och det är inför den som även de flesta anhöriga dekorerar gravarna. Pernilla Windahl, ägare av Flora Blommor, säljer många fler gravdekorationer då jämfört med inför julen.

– Det var vanligare förr i tiden att man smyckade graven även inför jul. Då ofta med kuddar av granris och tulpanlökar eller utslagna hyacinter, berättar Pernilla.

ALLT FLER SVENSKAR väljer bort kistgrav till förmån för kremering vilket betyder att färre också har en gravrabatt att sköta om. Pernilla märker att det istället har blivit allt mer populärt med buketter och ljus som man placerar i minneslundar.

– Ljuständningen har ökat enormt. Vi säljer allt fler gravljus som är dekorerade, till exempel med granris och en liten ros. Man kan också köpa en vinterbukett med granris som man kan placera i en vas i minneslundan. ♥

mersmak på många olika sätt. Under uppväxten var jag väldigt aktiv, både inom sport men också i ett flertal andra aktiviteter som Svenska kyrkan drev. Jag hade en längtan att arbeta som präst men eftersom jag var ganska blyg som barn och tonåring kändes det otänkbart att stå inför människor och prata. Därför hittade jag andra vägar som tillät mig att arbeta med människor. Jag utbildade mig till beteendevetare och även legitimerad audionom.

Men till sist tog du steget till teologistudierna?

- Ja, alla utbildningar och yrken jag haft igenom åren har stärkt och givit mig erfarenheter på många olika sätt. Men det fattades något hela tiden och det var att få föra ut evangeliet i ord som i handling. Att få kunna döpa, viga, begrava och möta människor i gudstjänst som i vardagens glädje som sorg. Ett av mina motto är att följa dit Gud kallar och på den vägen bar den dit, och även hit.

Förutom präst är du ju också arbetslagschef. Hur är du som chef?

- Jag skulle säga att jag är en chef som försöker att både se, lyssna, uppmuntra och som är rättvis och tydlig när det behövs. Som människor tycker vi inte alltid lika eller drar åt samma håll, det är naturligt. Men som arbetskamrater ska man visa varandra respekt, både för varandras professioner och självklart också som människa.

Har du någon önskan eller ambition för din nya tjänst?

- Jag vill arbeta för att göra kyrkan öppen och tillgänglig för alla människor. Att de ska känna att detta är deras kyrka, deras andra hem, där de kan komma som de är. Jag tror också det är viktigt att lyssna in vad såväl församlingsbor som anställda önskar – vad saknar de, vad kan vi utveckla och vad bör vi tänka om i? Jag skulle vilja göra Götalundens kyrka känd på kartan, både hos de boende i området men också i Trollhättans som stad.

Vad gör du när du inte jobbar?

- Jag är kulturintresserad och lyssnar på alltifrån opera till soul. När jag inte lyssnar på musik kopplar jag gärna av genom att handarbete, pyssla, fota, vara ute i naturen eller umgås med vänner. Att resa är en annan favorit och då gärna till nya ställen. Några av favoritdestinationerna har varit Iran, Ghana, Etiopien och Laos.

ANN-CATHRINE KROON SAHLIN

Hon är ny präst och arbetslagschef i Götalundens kyrka.

TEXT: ERIKA ALMQVIST FOTO: PRIVAT

Grattis till den nya tjänsten. Hur länge har du hunnit jobba?

- Egentligen från första oktober men jag tjuvstartade någon dag innan. Dessförinnan jobbade jag i Alingsås pastorat som präst och distriktschef. Jag trivdes väldigt bra där och hade egentligen ingen tanke på att byta, men när Trollhättans pastorat frågade om jag var intresserad av den här tjänsten så lät det intressant ur flera aspekter, både att få komma in i ett nytt sammanhang och arbeta i en stadsförsamling och ett större arbetslag.

Hur kom det sig att du ville bli präst?

- Ända sedan barnsben har jag haft en längtan att vara nära Gud och jag hade till och med tankar på att gå i kloster. Första kontakten med Svenska kyrkan var genom kyrkans barn timmar vilket gav

Ställ upp i kyrkovalet

Vill du vara med och göra skillnad? Då kan uppdraget som förtroendevald i Svenska kyrkan vara något för dig!

Söndagen den 19 september 2021 är det val i Svenska kyrkan. Kyrkovalet är viktigt eftersom Svenska kyrkan är en demokratisk folkkyrka. Svenska kyrkan är beroende av människors engagemang och i kyrkovalet har du och andra en möjlighet att påverka.

Mer information om hur det går till att ställa upp i kyrkovalet hittar du på svenskakyrkan.se/kyrkoval/stall-upp

Kyrkoval
19 SEP 2021

Läs mer om nomineringsgrupperna i kyrkofullmäktige för Trollhättans pastorat

Arbetarepartiet – Socialdemokraterna (S)

<http://www.socialdemokraterna.se/svenskakyrkan>

Kristdemokrater i Svenska kyrkan (KR)

<http://www.enlevandekyrka.se>

Borgerligt alternativ (BorgaA)

<http://borgerligtalternativ.nu>

Sverigedemokraterna (SD)

<http://sd.se>

Frimodig kyrka (FK)

<http://www.frimodigkyrka.se>

Öppen kyrka – en kyrka för alla (ÖKA)

<http://www.oppenkyrka.se>

LUCIA- MANIFESTATION

För alla flickors rätt till ett värdigt liv!

Legenden om Lucia berättar om en flicka som protesterade mot att bli bortgift. Hon hävdade rätten till sin egen kropp, sin tro och sina egna val. Lucia bröt mot förväntningarna att hon skulle lyda och underkasta sig. Än i dag kämpar många flickor för sina rättigheter. Tillsammans manifesterar vi för att alla ska få utbilda sig, försörja sig och bestämma över sin egen kropp och framtid!

Genom årets julinsamling kommer vi att samla in pengar till Act Svenska kyrkan – För varje flickas rätt till ett värdigt liv. Kampanjen pågår till 6 januari.

90 KONTO | SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

SWISHA DIN GÅVA TILL 900 1223

PG 90 01 22-3 BG 900-1223

Läs mer om Act Svenska kyrkans arbete på webben: svenskakyrkan.se/act

act
Svenska kyrkan

elle

24

STRIDSBERGARE MED STOLT HISTORIA

TEXT: ERIK TORSTENSSON FOTO: SHAI F SULAIHI

Där en hundraårig industriepok gick i graven för 30 år sedan, växer nu en helt ny stadsdel fram på Källstorp i Trollhättan. Men mycket av historien och byggnaderna som en gång var Stridsberg & Biörck kommer att bevaras när Vårvik, med drygt 1600 nya lägenheter samt butiker och kontor, byggs på västra sidan älven.

– Det känns fantastiskt att vår historia tas tillvara på det här sättet, säger Stig Svantesson, en av grundarna bakom föreningen Stridsbergsveteranerna.

EFTER ATT HA promenerat med sekreteraren Stig och föreningens kassör, Kjell Stjernlöf på det som idag är en gigantisk byggarbetsplats med avskalade berg, staket och grävmaskiner i full gång, så förstår man att Stridsberg & Biörck var något alldeles speciellt.

– Det var ett tufft, bullrigt och skitigt jobb på många sätt, men här fanns en kamratanda som var helt fantastisk och man ställde upp för varandra, säger Stridsbergsveteranernas ordförande Per-Olof Lindström, som just den här dagen inte hade möjlighet att gå med sina kollegor i styrelsepresidiet.

PER-OLOF ANSTÄLLEDDES AV personalchefen Yngve Ytterberg som reparatör 1960. Då var Per-Olof bara 17 år.

– Han tyckte nog jag var lite för liten, men jag hade gått yrkesutbildning inom maskin. Det fanns inget maskinjobb då, så jag blev reparatör istället och hamnade med ett gott gäng med sju-åtta stycken. Det har jag aldrig ångrat. Anställningen på Stridsberg & Biörck formade mitt liv och när jag sedan bytte jobb till Saab efter tolv år så fortsatte jag att arbeta med underhåll där i 32 år, berättar han.

DET VAR STIG SVANTESSON som tillsammans med Bengt Backlund tog initiativet till bildandet av Stridsbergsveteranerna i början av 1990-talet.

– Vi bjöd in till en första träff och det kom 90 personer på fika och lite historiska föreläsningar om Stridsberg. Det var ett fantastiskt gensvar, berättar Stig.

Sedan dess har umgänget med alla forna kollegor fortsatt,

” DET VAR ETT TUFFT, BULLRIGT OCH SKITIGT JOBB PÅ MÅNGA SÄTT

även om antalet aktiva medlemmar successivt minskat i takt med att de blivit gamla och avlidit. Under normala omständigheter samlas ändå Stridsbergarna varje tisdag klockan 10 i den lokal som man har tillgång till i det gamla kontorshuset. Här är det nu arbetsplatskontor för Vårviksprojektet och Trollhättans fastighetsbolag Kraftstaden leder och samordnar arbetet i samspel med anlitade entreprenörer.

I SAMMA KONTORSBYGGNAD, på andra våningen, fanns förr två personallägenheter. Där växte Kjell Stjernlöf upp och bodde tills han var 17 år.

– Pappa var produktionschef och jag började jobba extra som postbud på sommarloven när jag var tolv. Att vara son till produktionschefen gav osökt en position som de anställda uppmärksammade. Det var dåtidens hierarki, minns Kjell.

HÖGTIDSTUNDEN VAR VARJE lördag klockan 13. Då ljöd tutan och arbetarna tog helg. Hela området förvandlades då till ett gigantiskt nöjesfält fyllt av äventyr för Kjell, hans bror och barnen i grannskapet. Kjell har mängder av anekdoter att berätta.

– Min storebror var en hejare på elektronik, och under VM i fotboll i Sverige 1958 fixade han till antennen så vi kunde se matcherna på TV i vår lägenhet. Då samlades många av personalen för att titta, berättar han och pekar upp mot ett av lägenhetsfönstren.

MAN RIKTIGT HÖR jublet när de forna blågula stjärnspelarna som Agne Simonson och Gunnar Gren briljerar och bidrar ytterligare till att stärka stolheten i en redan stark bruksanda.

IDAG GÅR DET inte lika fort för Kjell att ta sig runt på området som det gjorde i ungdomens dagar. Men även om benen behöver rullatorns trygghet, så är det ett friskt och oerhört glatt sinne som möter oss när Kjell rullat genom grindarna, kliver ur bilen och sätter ner fötterna på sina barndoms domäner. ▶

Stridsbergarna har funnit i många år, men 2019 blev man formellt en egen förening som idag har 14 medlemmar med koppling till en av Trollhättans historiska industrier. Sekreteraren Stig Svantesson (vänstra bilden) och kassören Kjell Stjernlöf är tacksamma och glada över att Stridbergseran bevaras och får sätta lite prägel på den nya stadsdelen Värvik.

TILLSAMMANS MED STIG, som stödjer sig på sin käpp, tar han med oss på en historisk rundvandring bland de röda tegelbyggnaderna där det under många år tillverkades världsledande sågblad och klingor. Det var ett precisionsjobb på högsta nivå, utvecklat av ingenjören Ernst Stridsberg. Han tog med sig sina kunskaper hem till Sverige efter sina studier i England.

TILLSAMMANS MED DEN unge ingenjören Johan Oscar Biörck, som redan efter några år lämnade företaget, startade Ernst tillverkning i Torshälla i Eskilstuna kommun, men 1879 gick flyttlasset till Trollhättan där företaget drevs fram till nedläggningen 1990. Först på området vid Oscarsbron och

Spikön innan flytten gick till Källstorp 1910. Sista anhalten blev Kardanvägen på andra sidan stan, där nya lokaler togs i bruk 1987.

STIG SVANTESSON ANSTÄLLEDDES som ekonomiassistent som 18-åring 1959 och blev så småningom kamrer. Han var 1990 också siste man ut på företaget då det till slut avvecklades av finska Hackman.

– Det var vemodigt att vara sist kvar och göra klart alla papper, men minnena från mina år i företaget är fantastiska, säger Stig, som också under många år var en duktig fotbollsspelare i Skoftebyns IF och efter sin aktiva karriär också tränade flera lokala lag.

– Att jag spelade fotboll var definitivt ingen nackdel när jag

anställdes. Det var en viktig match för Stridbergs & Biörcks korplag någon vecka senare, så när personalchefen Yngve Ytterberg fick reda på att jag spelade fotboll var anställningen så gott som klar, berättar Stig och skrattar.

JUST FOTBOLLEN OCH hockeystick (hockey med bandyklubb och boll) var en viktig del i att skapa samhörighet och teamkänsla på företaget.

– De allra flesta blev kvar under många år och jobbade här merparten av sitt yrkesliv, berättar Stig.

CORONAPANDEMIN HAR GJORT att Stridsbergsveteranernas träffar har pausats.

– Det känns väldigt tråkigt. Den sociala biten betyder väldigt mycket, men några av oss håller kontakt på telefon, säger Stig.

FRÅN HEMMET I Sjuntorp beskriver Per-Olof sitt Stridsberg på ett målande sätt. Idag är vardagen mer ensam, sedan även hans andra hustru gått bort efter en tids sjukdom.

– Det känns tomt, säger Per-Olof som därför gläds extra mycket när Stig, Kjell eller andra Stridsbergare hör av sig.

EFTER UPPVÄXTEN I Trollhättan med Stridsberg & Biörck utanför pojkrummet, flyttade Kjell Stjernlöf för att studera. Han jobbade sedan i många år med försäljning på Volvo lastvagnar och är sedan länge en inbiten göteborgare. Men när det gäller utvecklingen av Vårvik har han och hans vänner bland Stridsbergarna bidragit med mycket historisk kunskap i utformandet av stadsdelen, som ska knytas till stan via en 242 meter lång klaffbro över älven och avlasta den södra klaffbron.

– Vi har bland annat kunnat berätta var skyddsrummen fanns under kriget så att de kan dokumenteras. Dessutom har vi fått bidra

”

DET BETYDER OERHÖRT MYCKET FÖR OSS ATT KRAFTSTADEN TAR VARA PÅ OMRÅDETS BAKGRUND

med förslag på namn till gator och byggnader så att Vårvik knyter an till historien. Det betyder oerhört mycket för oss att Kraftstaden verkligen månat om att ta vara på områdets bakgrund, säger Kjell.

KRONAN PÅ VERKET blir den bok som Stridsbergarna så länge önskat. Trollhätteprofilen och skribenten Per-Gunnar Modigh är sedan en tid tillbaka igång med författandet och insamlandet av material, på uppdrag av Kraftstaden.

– Vi har träffat Per-Gunnar flera gånger och han har fått låna material av oss. Det ska bli fantastiskt roligt att få läsa boken när den är klar, säger Kjell. ♥

Ernst Victor Stridsberg föddes i Stockholm 1839. Han studerade på Kungliga Tekniska Högskolan och var, förutom grundare och ägare av Stridsberg & Biörck, också riksdagsman 1888–1897 och dessutom ordförande den kommunala kommitté som drev

frågan om att Trollhättan skulle få stadsrättigheter. Det var under sina år i engelska Sheffield som han lärde sig att göra härdade stålblad, vilket väckte hans tankar på att starta den första tillverkningen i Sverige.

Att rikta bladen var ett prestigefyllt uppdrag. Medan bladet roterade balanserades klingan med precisa hammarslag. Här är det Carl-August Lärk i aktion. Han anställdes i unga år och jobbade på företaget fram till sin pension 1959, men fick komma tillbaka och utbilda yngre förmågor i konsten att rikta sågbladen. Även Carl-August pappa jobbade på Stridsberg & Biörck.

Foto: Sven Stertman

STRIDSBERG & BIÖRCK

Firman var först med härdade sågblad och maskinknivar i Sverige. Grundades i Torshälla i Eskilstuna 1868, men flyttade 1879 tillverkningen till Trollhättan där vattenkraften erbjöd den energi som krävdes.

Det var efter att grundaren, ingenjören Ernst Stridsberg, återvänt från ett affärsbesök i USA 1876 som han fick höra att några sågverk i Trollhättan var till salu. Han köpte då Gullöfors bruks tomt på Spikön. Alla maskiner och inventarier i Torshällafabriken skeppades sedan, tillsammans med arbetarna och deras familjer, till Trollhättan via Göta älv med hjälp av två förhyrda fartyg. 1910 flyttade företaget till Källstorpområdet på andra sidan älven. Det som nu blir den nya stadsdelen Vårvik, med drygt 1600 nya lägenheter, kontors- och butikslokaler, med första inflyttning 2023.

Vattenfall erbjöd Stridsberg & Biörck gratis el om företaget lämnade sitt första trollhätteläge. Senare gjordes ett avtal då elen såldes tillbaka till Vattenfall för en ansevärd summa pengar. Så småningom flyttade verksamheten till sin sista anhalt på Kardanvägen på andra sidan av stan 1987. Företaget lades ner 1990 av dåvarande finska ägarbolaget Hackman.

Stridsberg & Biörck omfattade elektriska smältugnar, valsverk, stålmanufaktur och mekanisk verkstad. Produktionen omfattade sågblad, maskinhyveljärn, maskinknivar. 1917 uppgick företagets export till 1,2 miljoner kronor och man hade som mest 600–700 anställda.

Biörck var en ung ingenjör som var med och startade företaget, men som snart lämnade kompanjonskapet. Ernst Stridsberg av gick som VD 1918.

LÄS MER OM NYA STADSDELEN PÅ VÅRVIK.SE

BÄST I SVERIGE PÅ RÄTTVIS HANDEL

Trollhättan har utsetts till Årets Fairtrade City 2020. Svenska kyrkans Fair Trade-butik på Kungsgatan är en bidragande orsak till utnämningen.

– Det här ger oss motivation att fortsätta det viktiga arbetet med att stå upp för förbättrade villkor för producenterna, säger kyrkoherden Elisabet Öman.

TEXT & FOTO: ERIK TORSTENSSON

TROLLHÄTTANS PASTORAT HAR drivit butiken på Kungsgatan 22 sedan augusti 2014. Den hålls öppen med hjälp av ideella krafter, som backas upp av några av kyrkans anställda. Förutom att försäljningen bidrar till mer rättvisa förhållanden för arbetare i fattiga länder, så är den också en viktig mötesplats för flera av kyrkans ideella. Och så här inför julen brukar också tillströmningen av kunder öka rejält.

– Inför julen i år har vi skyltat med fler produkter i våra fönster och sedan beställer man via Facebook eller telefon. Det här förstås med anledning av coronapandemin, säger Caroline Bernhardsson, som är kyrkans samordningsansvariga

för Fair Trade Shop.

Med utmärkelsen Årets Fairtrade City 2020 i ryggen kommer förshoppingsvis både intresset och nyfikenheten för rättvis handel att öka i Trollhättan, som varit en Fairtrade City sedan 2009. Det innebär att staden är diplomerad och ingår i ett nätverk av kommuner som aktivt verkar för en etisk konsumtion och hållbar handel. Det handlar om ett lokalt samarbete mellan kommunen, civilsamhället och näringslivet för att bidra till en konsumtion som värnar om mänskliga rättigheter och förbättrar förutsättningarna för odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom.

– Det knyter också an till Agenda 2030, där flera av målen berör arbetet mot fattigdom i

första hand. Ytterst handlar det om solidaritet med våra medmänniskor, säger kommunalrådet Esther O'Hara, som är ordförande i styrgruppen för Fairtrade City Trollhättan.

SVENSKA KYRKAN HAR suttit med i styrgruppen sedan den startade och Fair Trade Shop på Kungsgatan har ett stort och starkt symbolvärde. Butiken uppfyller en rad internationella krav i handelskedjan, som bygger på en ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling.

– Den är bokstavligt talat ett skyltfönster för rättvis handel och betyder mycket, säger centrumutvecklaren Marcus Pallvid, som också sitter med i styrgruppen.

Han vittnar om ett gott engagemang från medlemmarna.

Marcus Pallvid, centrumutvecklare, Caroline Bernhardsson, samordnare för kyrkans Fair Trade Shop på Kungsgatan 22, och Trollhättan Stads hållbarhetsstrateg Peter Göthblad, gläds över att utmärkelsen Fairtrade City 2020 i år gick till Trollhättan.

– Jag är oerhört glad över utmärkelsen. Det är en kvalitetsstämpel på att vi tillsammans kan skapa förändring som gäller både lokalt och internationellt.

Trollhättans Stads miljöstrateg Peter Göthblad, som fokuserar på social hållbarhet, gläds också.

– Inom Trollhättans Stad har vi en grupp med hållbarhetsstrategier med lite olika inriktning. Hållbarhet är ju så många olika delar och vi jobbar bland annat med att påverka utvecklingen i rätt riktning genom våra upphandlingar, säger han.

KYRKOHERDEN ELISABET ÖMAN är glad och stolt över att Trollhättan nu uppmärksammas lite extra.

– Vi ser utnämningen som ett kvitto på att vårt arbete med rättvisefrågor i samarbete med Trollhättans Stad och andra aktörer i staden är framgångsrikt. Och det motiverar oss självklart inför fortsättningen, säger hon.

JURYNS MOTIVERING:

TROLLHÄTTAN ÅRETS FAIRTRADE CITY 2020

”Fairtrade City Trollhättan är ett föredöme vad gäller engagemang och arbete för en hållbar och etisk konsumtion. Trollhättan visar på ett långsiktigt arbete med hög kvalitet. Det finns en god representation i Fairtrade City-styrgruppen från kommunen, civilsamhället och näringslivet. Tillsammans har styrgruppen genomfört ett flertal samarbeten och aktiviteter som vänder sig till flera olika målgrupper och som bidrar till en hållbar och etisk konsumtion. Trollhättans Stad har dessutom tydliga och ambitiösa mål för inköp av rättvist handlade produkter i den offentliga upphandlingen.”

FÖNSTERSHOPPA I FAIR TRADE SHOP INFÖR JULEN!

Med anledning av corona så har gänget i Fair Trade Shop nu skyltat upp med extra många fina klappar i sina skyltfönster på **Kungsgatan 22**.

När du hittat det du vill ha ringer du butiken på **073-069 17 24** (mån–tors, kl 10–15). Du kan också göra din beställning via butikens Facebooksida **@fairtradeshoptrollhättan**

Dina varor plockas ihop och du hämtar, efter överenskommelse med butiken, upp din beställning i dörren och betalar med Swish.

”DET BLIR EN ANNORLUNDA JUL”

Dagsaktuell information om jul och nyår i våra kyrkor hittar du på svenskakyrkan.se/trollhattan

Där finns även länkar till webbandakter och livesända gudstjänster.

Du hittar också aktuell information i kyrkans annons i TTELA på onsdagarna, i predikoturena och på Facebook.

Det blir inte alltid som man hoppats och tänkt sig. Med anledning av coronapandemin blir det en annorlunda jul, även i våra kyrkor.

– Vi följer utvecklingen dag för dag, säger kyrkoherden Elisabet Öman.

Advents-, lucia- och julkonserter. Caféer, mässor och nyårsböner. Kyrkorna i Trollhättan

och runt om i Sverige och världen är centrala mötesplatser i jul- och nyårstid. Men i skrivande stund råder av naturliga skäl en stor osäkerhet kring vad som går att genomföra och inte.

– Planeringen inför jul och nyår är alltid lika rolig och fylld av förväntan, men nu är det bara att göra det bästa som går. Viktigast av allt är att bromsa smittspridningen och det gör att alla våra dagliga möten med människor runt om i våra församlingar påverkas, precis som det gör i resten av samhället.

Även om vi nu alla börjat vänja oss vid situationen så känns det förstås extra jobbigt just kring jul, då ensamheten tyvärr blir som allra värst för många, säger Elisabet Öman.

REGERINGENS BESKED I mitten av november om att max åtta personer får samlas, förväntas åtminstone gälla fram till jul.

– Det omkullkastade förstås allt som vi planerat, men vi jobbar på nya lösningar och försöker hitta sätt att ändå finnas där för att skapa den där julkänslan och känslan av gemenskap och lugn som vi alla behöver mer än någonsin, säger Elisabet.

Under påsken, som är kyrkans största högtid, började satsningen på digitala andakter.

– De har varit mycket upp-

skattade och webbandakterna kommer förmodligen att fortsätta en bra bit in på det nya året. Vi har också börjat livesända gudstjänster. Och vem vet, kanske når vi den vägen människor som inte brukar besöka kyrkan, säger Elisabet. Tillsammans med alla kollegor i pastoratet kommer hon att göra allt för att skapa en god jul i annorlunda tider.

– Det viktigaste är att vi nu tillsammans månar extra mycket om alla som kanske inte har nära och kära omkring sig. Ring ett extra samtal, skicka det där julkortet du kanske aldrig fått iväg, eller skriv en hälsning via dina sociala kanaler. Det är i grunden enkla saker som gör att vi får en god jul fylld av omtanke, påminner Elisabet.

JOURHAVANDE PRÄST LYSSNAR ALLTID

Med anledning av coronapandemin har vi utökat tillgängligheten för jourhavande präst.

Ring!

Ring larmnumret **112** och be om att få bli kopplad till Jourhavande präst. Samtalet är gratis och syns inte på din telefonräkning. Väntetiden brukar vara ungefär fem minuter. Telefonjouren är öppen alla dagar klockan 17.00–06.00.

Svenska kyrkan erbjuder även finskspråkig självavård via Sverigefinska telefonjouren. Palvelevassa puhelimessa voit keskustella luottamuksellisesti. Voit puhua suomea.

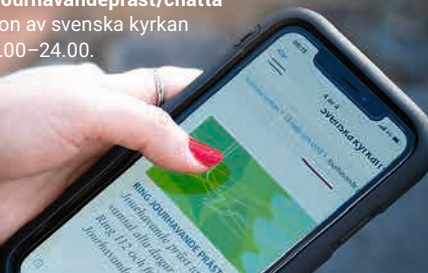
 Ring 020-26 25 00. Öppet varje dag kl 21.00–24.00. Läs mer på: svenskakyrkan.se/palvelevapuhelin

Skriv!

På svenskakyrkan.se/jourhavandeprast/skriv-digitalt-brev kan du skicka ett digitalt brev. Du får svar inom 24 timmar.

Chatta!

På svenskakyrkan.se/jourhavandeprast/chatta kan du chatta med någon av svenska kyrkan präster varje kväll kl 20.00–24.00.

17 DEC

16 FEB

TROLLHÄTTANS KYRKA

Eftersom vi inte kan ta emot besök anordnar vi en digital visning från den pågående renoveringen av Trollhättans kyrka på vår Facebooksida. Vi hoppas kunna bjuda in till ett Öppet hus i februari.

DIGITAL VISNING	Tors 17 dec på vår Facebooksida
ÖPPET HUS	Tis 16 feb, kl 16.30–18.30

DIGITAL KALENDER MED FINSKA JULSÅNGER

1-24 DEC

Här i Trollhättan har vi i många år haft adventsfirande med finska julsånger i Lextorpskyrkan i december.

I år blir det som en digital julkalender, där en ny sång publiceras varje dag under december fram till och med julafton.

Du hittar länkar till julkalendern på pastoratets Facebook-sida.

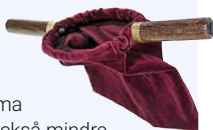
SWISHA DIN KOLLEKT

När det inte är gudstjänster i samma utsträckning som vanligt blir det också mindre kollekt varje söndag. Vill du ge kollekt så går det bra att swisha en valfri summa på gudstjänstdagen.

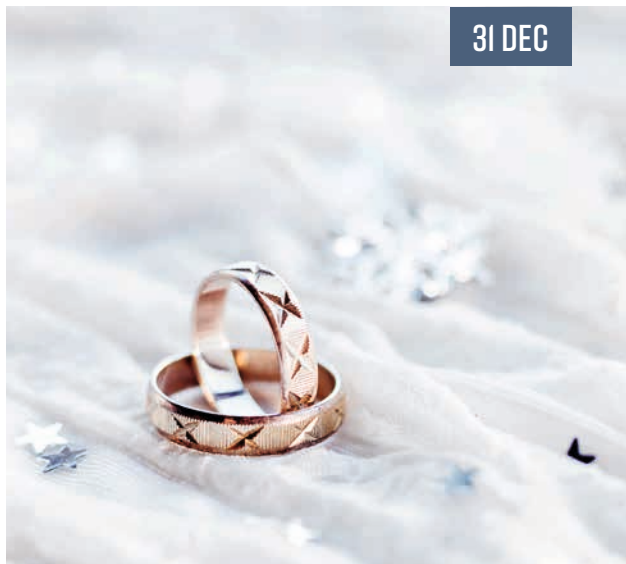
Swishnummer: 123 170 34 61

Detta går kollekten till:

13 dec	Svenska kyrkans unga
20 dec	Act Svenska kyrkan
25 dec	Act Svenska kyrkan
27 dec	Act Svenska kyrkan
31 dec	Diakoniinsatser i Trollhättans pastorat
1 jan 2021	Act Svenska kyrkan
3 jan	Act Svenska kyrkan
6 jan	Act Svenska kyrkan
10 jan	Diakoniinsatser i Trollhättans pastorat

31 DEC

DROP-IN FÖR ETT NYÅRSBRÖLLOP

Välkomna att gifta er på nyårsafton! Den 31 december från kl 14.00 håller Skogshöjdens kyrka öppet för par som vill börja det nya året som äkta makar.

Alla vill inte ha ett stort och påkostat bröllop. Bara att ge varandra löftet i kyrkan omgiven av de allra närmaste kan vara alldeles perfekt. Och vilken dag passar bättre än själva nyårsafton. Boka er vigsel före den 21 december så är ni välkomna till Skogshöjdens kyrka för en enkel men högtidlig bröllopsceremoni.

Kom ihåg att ta med er giltig hindersprövning samt legitimation, ring/ringar och två vittnen. Hindersprövning ansöker ni om hos Skatteverket (se nedan).

NYÅRSVIGSEL – DROP-IN

TID & PLATS	31 december, Skogshöjdens kyrka från kl 14.00
TA MED	Legitimation, ring/ringar, 2 st vittnen, giltig hindersprövning
BOKNING	Boka senast 21 december: Ring kyrkans expedition på telefon 0520-47 29 00
FRÅGOR OM VIGSELN	annette.borjesson@svenskakyrkan.se Annette Börjesson: 0520-47 29 58

Skriv ut eller beställ blankett SKV 7880 från hemsidan och skicka eller lämna den till Skatteverket. Blanketten kan också beställas via Skatteverkets servicetelefon 020-567 000 direktval 1007.

Alla aktiviteter följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

HEJDÅ MARIA, OCH LYCKA TILL!

I våras satte coronapandemin stopp för en stor och gemensam avtackning av kyrkoherden Maria Classon, efter hennes 14 år som kyrkoherde. Och det blev istället en välbesökt drop-in i Lextorpskyrkan söndagen den 27 september.

STRID STRÖM, MEN i lagom takt och med trygga avstånd uppvaktades Maria av bland annat församlingsbor, syföreningarna, kyrkorådet, andra samfund och många tidigare kollegor från hela pastoratet. I församlingssalen bjöds det på goda wraps och kaffe med kaka. Maria var nöjd och tacksam efter avtackningen, då hon fick höra många fina och ord om hennes år som kyrkoherde och vad hon betytt.

NU JOBBAR HON på Stiftskansliet i Skara som en av biskop Åke Bonniers närmaste medarbetare. Men Trollhättan, som också är hennes födelsestad, kommer alltid att ha en speciell plats i hennes hjärta.

– Det var 14 fantastiska år tillsammans med underbara medarbetare, förtroendevalda och alla som arbetar ideellt i kyrkan, summerade Maria, som sedan länge bor i Grästorp.

Ge bort ett presentkort:
Var med i Julklappen!

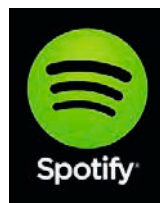
I december hittar du granar i kyrkans lokaler med möjlighet att ge pengar till diakoniverksamhetens insamling "Julklappen".

Gåvan blir presentkort som Svenska kyrkans diakoner ger till trollhättebor som behöver extra stöd kring julen.

Postgiro:
118574-3

Swish:
123 27 867 88

Märk
betalningen:
"Julklappen"

#PATOS

Lyssna in kyrkogårdsarbetarna Claes och Annelis favoriter, från alla årstider.

Oh boy
Peps Persson

En säng av rosor
Darin

Never Before
Deep Purple

Mälärö kyrka
Lenne Broberg

Have You Ever Seen The Rain
Creedence Clearwater Revival

Pojken på månen
Rikard Wolff

En kväll i juni
Lasse Berghagen

Öppna landskap
Ulf Lundell

Tusen bitar
Björn Afzelius

Fattig bonddräng
Tommy Körberg

Gå direkt till Spotify-listan via QR-koden.

